

Răspunderea juridică în materia protecției consumatorului

Prof. univ. dr. Gabriel Mihai

Facultatea de Drept și Științe administrative
Universitatea „Ovidius” Constanța

Abstract

European consumer protection policy is based on a comprehensive and effective legislative framework, designed to ensure that consumer interests are strengthened. In the case of infringements of consumer rights by economic operators, at European and national level, a set of rules has been stipulated on the legal liability of persons who do not comply with the relevant legal provisions. Depending on the seriousness of the non-performance of legal or contractual obligations, various forms of legal liability are applicable, such as: civil liability, misdemeanor liability or criminal liability, which penalize professional traders guilty of wrongdoing and allow consumers to obtain compensation for damages. within the consumer relationship.

Keywords: *consumer, protection, liability, civil, misdemeanor, criminal.*

În mediul social-economic, o categorie aparte de persoane, o constituie consumatorii, care sunt îndreptățiți să obțină despăgubiri în cazul nerespectării și încălcării drepturilor proprii ce reies din legislația privind protecția drepturilor consumatorilor.

În dependență de gravitatea încălcării dispozițiilor legale se disting următoarele forme de răspundere, după caz: civilă, contravențională sau penală.

Răspunderea civilă. Potrivit legii, în cazul încălcării de către operatorii economici a drepturilor consumatorilor, se cauzează un prejudiciu acestora, fapt care conferă dreptul la despăgubiri, suportate de către operatorul economic, civilmente responsabil.

Răspunderea civilă este acea formă a răspunderii juridice ce constă în obligația pe care o are orice persoană vinovată de a repara prejudiciul pe care l-a cauzat alteia.

Răspunderea civilă poate să izvorască din neexecutarea unei obligații născute dintr-un contract, caz în care se numește *răspundere civilă contractuală* sau poate să provină din săvârșirea unei *fapte ilicite cauzatoare de prejudiciu*, fără să fi existat contract între operatorul economic și consumator, caz în care va apărea *răspunderea civilă delictuală*¹.

¹ L. Pop, I.Fl. Popa, St.I. Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 12.

Pentru a putea identifica *răspunderea civilă contractuală* trebuie ca, între subiectul economic și consumator, să existe o legătură contractuală, premiză a angajării răspunderii civile contractuale. Condițiile nașterii răspunderii civile contractuale sunt următoarele:

a. existența unui contract valabil între consumator și operatorul economic (vânzător, prestator, producător, executant);

b. existența unei fapte ilicite săvârșite de operatorul economic, care constă în livrarea mărfurilor necalitative, executarea necalitativă a lucrărilor, prestarea serviciilor necalitative și/sau întârzierea executării, prestării, livrării, aducându-se prin aceasta o atingere unui drept subiectiv, cu consecința cauzării unor daune sănătății, vieții, proprietății consumatorului;

c. existența unui prejudiciu patrimonial și/sau moral provocat concretizează această atingere;

d. prezența raportului de cauzalitate dintre fapta subiectului economic și prejudiciu;

e. prezența culpei subiectului economic care a comis fapta ilicită.

Cele mai frecvente relații dintre operatorul economic și consumator apar din contractele privind vânzarea-cumpărarea cu amănuntul. Acesta este contractul prin care agentul activității comerciale cu amănuntul se obligă să-i transmită celeilalte părți - consumatorul – mărfuri de calitate adecvată, să-i ofere informația autentică și serviciile prevăzute de contract, să-i asigure o deservire comercială la nivel, iar consumatorul se obligă să plătească o anumită sumă de bani².

Contractele de vânzare-cumpărare cu amănuntul, executate la momentul încheierii lor, se încheie oral, indiferent de costul mărfii, iar cele care urmează să fie executate până sau după încheierea lor (conform comenzilor prealabile, pe credit sau în caz de comerț prin poștă), se întocmesc în scris, după forma stabilită pentru acest tip de contracte.

Contractul de vânzare-cumpărare cu amănuntul se confirmă prin bonul de casă, chitanța mărfii, precum și alte documente scriptice, iar în privința mărfurilor pentru care sunt stabilite termene de garanție - pașaportul tehnic sau documentul care îl înlocuiește.

În conformitate cu dispozițiile legale în vigoare, consumatorul are dreptul să ceară repararea prejudiciului, indiferent de faptul dacă a fost ori nu în relații contractuale cu subiectul activității comerciale care a oferit produsul periculos.

În caz de pierdere a documentelor care ar face dovada încheierii contractului sau neprimirea lor la procurarea mărfurilor și imposibilitatea restabilirii lor, consumatorul nu este privat de dreptul de a dovedi faptul vânzării-cumpărării cu ajutorul martorilor.

Conform regulilor generale în contactul de vânzare-cumpărare cu amănuntul riscul pieirii fortuite sau deteriorării întâmplătoare a mărfii trece la consumator (cumpărătorul) din momentul când se consideră că subiectul activității comerciale (vânzătorul) și-a îndeplinit obligația de a transmite cumpărătorului marfa; momentul îndeplinirii de către vânzător a obligației de a transmite marfa se consideră momentul transmiterii mărfii cumpărătorului ori persoanei indicate de aceasta (dacă prin contract se prevede obligațiunea livrării mărfii) sau momentul punerii mărfii la dispoziția cumpărătorului la

² Marfa este destinată consumului personal, în familie, pentru necesități vitale, nelegate de obținerea profitului.

locul aflării mărfii, dacă marfa trebuie transmisă cumpărătorului sau persoanei indicate de acesta la locul aflării mărfii.

Se consideră că marfa este pusă la dispoziția cumpărătorului dacă la termenul prevăzut de contract marfa se află pregătită la locul convenit pentru transmitere iar cumpărătorul este înștiințat conform condițiilor contractului despre pregătirea mărfii pentru transmitere. Dacă din contractul de vânzare-cumpărare cu amănuntul nu reiese obligația vânzătorului de a transporta sau de a transmite cumpărătorului marfa la locul unde se află ea, atunci obligația vânzătorului de a transmite cumpărătorului marfa se consideră executată din momentul transmiterii mărfii cărașului sau organizației care efectuează transportul la cumpărător, dacă contractul nu prevede altfel³.

Relațiile care apar între consumator (pe de o parte) și vânzător și/sau executant (pe de altă parte) de asemenea, răspunderea părților sunt detaliat reglementate de legislația actuală, privitoare la protecția drepturilor consumatorilor, regimul contravențiilor, codul penal și alte acte normative⁴.

Răspunderea civilă cade în sarcina operatorului economic, respectiv a producătorului sau comerciantului. Obligația de securitate⁵ este, astfel, extinsă asupra tuturor celor care participă la producția și distribuirea produsului: atât producătorul real cât și cel aparent, aplicându-se principiul *error communis facit ius*, un argument în plus pentru susținerea caracterului obiectiv al răspunderii.

Dacă producătorul nu poate fi identificat, răspunderea cade în sarcina fiecărui furnizor care nu reușește să comunice în timp rezonabil consumatorului prejudiciat datele de identificare a producătorului sau a persoanei care i-a furnizat produsul.

Fabricarea sau distribuirea produsului defectuos trebuie să fie efectuată în cadrul unei activități profesionale, respectiv a unei activități cu scop lucrativ, motiv pentru care punerea pe piață a produsului reprezintă o condiție esențială a atragerii răspunderii.

Dacă cumpărătorului nu i se acordă posibilitatea de a primi informația necesară despre marfă la locul tranzacției, acesta are dreptul de a refuza încheierea contractului de vânzare-cumpărare, iar dacă contractul este deja încheiat consumatorul are dreptul de a desființa contractul, obținând recuperarea tuturor sumelor plătite, cheltuielile și daunele suportate.

În cazul vânzării mărfurilor de calitate necorespunzătoare, dacă viciile n-au fost stipulate inițial de către operatorul economic, cumpărătorul este în drept să ceară, la alegerea sa:

a. înlocuirea lucrului, determinat în contract prin genul său, printr-un lucru de calitate corespunzătoare⁶;

b. reducerea corespunzătoare a prețului de cumpărare. Neîndeplinirea de către operatorul economic a obligațiunii de a transmite marfa cumpărătorului liberă de drepturile

³ C.T. Ungureanu *Drept internațional privat. Protecția consumatorilor și răspunderea pentru produse nocive*, Ed. All Beck, București 1999 p. 67.

⁴ Prevederile Directivei CEE nr. 374/1985 sunt transpuse în dreptul român prin Legea nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte.

⁵ I.-F. Popa., *Obligația de securitate - mijloc de protecție a consumatorului*, în *Dreptul* nr. 3/2003, p. 59.

⁶ Înlocuirea gratuită a produselor nealimentare este reglementată prin Hotărârea nr. 1465 din 8.12.2003 cu privire la aprobarea Regulilor de înlocuire a produselor nealimentare și a termenelor de garanție.

terțelor persoane conferă dreptul cumpărătorului de a cere reducerea prețului mărfii ori rezilierea contractului, dacă nu va dovedi că persoana care a cumpărat știa ori trebuia să știe despre drepturile terțelor persoane asupra mărfii. Dacă operatorul economic nu transmite sau refuză transmiterea către cumpărător a articolelor de completare sau documentelor care însoțesc marfa în modul stabilit de actele normative, atunci cumpărătorul poate să fixeze un termen pentru oferirea acestora;

c. înlăturarea gratuită a viciilor lucrului de către operatorul economic sau restituirea cheltuielilor făcute de cumpărător pentru înlăturarea lor;

d. desființarea contractului și repararea daunelor cauzate cumpărătorului. Dacă documentele referitoare la marfă nu sunt transmise la momentul stabilit, cumpărătorul este în drept să desființeze contractul.

Transmiterea mărfii incomplete dă dreptul cumpărătorului de a cere de la operatorul economic, fie reducerea prețului mărfii, fie completarea mărfii în termeni rezonabili. Dacă operatorul economic nu completează marfa în termenul indicat cumpărătorul este în drept fie să ceară înlocuirea mărfii incomplete, fie să refuze executarea contractului și să ceară restituirea sumei achitate. Dacă marfa trebuie să fie ambalată, dar se transmite cumpărătorului neambalată sau ambalată necorespunzător, acesta din urmă este în drept să ceară ambalarea sau schimbarea ambalajului corespunzător dacă din contract sau specificul mărfii nu rezultă altfel.

Beneficiarul răspunderii civile poate fi orice persoană prejudiciată indiferent dacă este legată prin contract sau nu, de persoana răspunzătoare ori dacă este vorba despre consumatorul cumpărător sau terțul consumator care a dobândit produsul printr-o manifestare de voință ulterioară, diferită de contractul de vânzare-cumpărare (împrumut, de consumație, locațiune)⁷.

În principiu este suficientă producerea prejudiciului victimei pentru a fi antrenată răspunderea juridică a persoanei vinovate; în practică operează o serie de diferențieri cu privire la beneficiar, în funcție de prejudiciul suferit. Dacă prejudiciul apare ca urmare a morții, vătămării corporale sau a sănătății victimei, răspunderea este antrenată indiferent dacă victima este consumator obișnuit sau un operator economic⁸. Când prejudiciul constă în deteriorarea sau distrugerea unui bun, altul decât cel cu defecte, se impune condiția ca bunul să fie în mod normal destinat folosinței ori consumului privat și să fi fost folosit de persoana prejudiciată pentru uz sau consum personal.

Aria de cuprindere a produselor pentru care operează răspunderea este foarte generoasă întrucât cuprinde orice bunuri mobile (încorporate în alte bunuri mobile), ori imobile (prin destinație, dar mobile prin natura lor), însă include și bunuri precum

⁷ Terțul-consumator poate să utilizeze produsul, ocazional, nefiind neapărat legat printr-un act juridic numit.

⁸ În această categorie de prejudicii sunt incluse consecințele economice ca urmare a decesului ori vătămării care se pot materializa în cheltuieli cu spitalizarea, îngrijiri medicale, diminuarea capacității de muncă sau efortului de muncă, diferențe de venituri, medicamentație, alimentație specială, cheltuieli de înmormântare. De asemenea, legea consacră posibilitatea acordării despăgubirilor pentru repararea prejudiciului moral, unde se poate include prejudiciul de agrement, prejudiciul estetic, cu titlu de *pretium doloris*. D. Chiriță, *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Vânzarea și schimbul*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 442.

energia electrică, medicamentele, elemente sau produse ale corpului uman (organe pentru transplanturi, sânge, spermă, ovule etc.), fiind excluse însă serviciile și persoanele.

Faptul generator al răspunderii îl reprezintă lipsa de securitate, existența în sine a defectului, însă atitudinea subiectivă a celui care l-a produs ori distribuit sau importat cu privire la acest risc nu prezintă nicio relevanță. Elementele specifice ale produselor ce provoacă atragerii răspunderii producătorului, comerciantului, executantului sau prestatorului sunt:

a. *Defectuositatea*, ca element de fapt obiectiv, fără a fi rezultatul vreunei acțiuni sau omisiuni culpabile a celui care va răspunde, este foarte diferită de defectul din cadrul mecanismului garanției contra viciilor ascunse.

b. *Viciul ascuns* din această materie privește exclusiv imposibilitatea totală sau parțială a întrebuițării produsului conform destinației atribuite, pe când defectul din materia răspunderii pentru produsele defectuoase are în vedere securitatea generală a consumatorilor, fiind indiferent dacă produsul mai poate sau nu să fie întrebuițat conform destinației sale.

Codul civil reglementează răspunderea care decurge din executarea contractului de vânzare-cumpărare. În baza principiilor generale stabilite vânzătorul poartă răspunderea pentru neajunsurile mărfii asupra căreia a oferit garanția calității dacă nu va dovedi că aceste neajunsuri au apărut în rezultatul încălcării regulilor de utilizare sau păstrare după transmiterea mărfii către cumpărător.

În alte cazuri, operatorul economic poartă răspundere pentru marfa necalitativă, dacă cumpărătorul va dovedi că neajunsurile mărfii erau prezente până la primirea acestuia și din motive apărute până la aceasta.

În cazul în care operatorul economic nu și-a îndeplinit obligațiile în mod corespunzător, consumatorul este în drept să îi ceară acestuia îndeplinirea obligației în timpul stabilit.

Dreptul de a cere despăgubirea cauzată de neajunsurile mărfii necalitative o are orice persoană care a suportat daune, indiferent de faptul dacă se află în relații contractuale cu vânzătorul sau nu.

Daunele cauzate consumatorului urmează a fi recuperate suplimentar față de penalitatea stabilită de contract sau lege. Totodată, plata penalității și a daunelor nu-l eliberează pe vânzător (operatorul economic) de executarea contractului în natură.

Daunele cauzate vieții, sănătății sau patrimoniului consumatorului provocate ca urmare a neajunsurilor constructive sau tehnologice ale mărfii, urmează a fi recuperate în măsură deplină, dacă acestea au fost cauzate în decursul termenului de valabilitate sau de utilizare a mărfii.

Toate condițiile contractului impuse de operatorul economic, prin care se lezează și/sau se neglijează anumite drepturi ale consumatorilor și care contravin legislației privind drepturile consumatorilor se consideră nevalabile.

Cauzele care înlătură răspunderea producătorului sunt circumscrise problemelor apărute în activitatea de producere, punerea în circulație, defectul cauzator de prejudicii, relevanța culpei concurente a victimei, precum și situații obiective care exonerează de răspundere:

- a) producătorul nu a pus în circulație produsul;

b) apariția ulterioară punerii în circulație a defectului ori inexistența defectului la acel moment din cauze neimputabile producătorului;

c) produsul nu a fost destinat vânzării sau oricărei alte forme de distribuție⁹.

Operatorul economic va fi exonerat de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor sau executarea necorespunzătoare a acestora dacă va dovedi că încălcarea contractului a fost datorată survenirii unui eveniment de forță majoră.

Răspunderea civilă, în sine, presupune despăgubire patrimonială. Despăgubirea poate consta într-o reparare în natură a pagubei suportate sau în echivalentul bănesc al acestei pagube.

Dreptul subiectiv al creditorului de a pretinde despăgubire de la debitorul său apare din momentul în care sunt întrunite condițiile răspunderii civile contractuale. Creanța sa inițială este înlocuită cu altă creanță care constă în suma de bani ce reprezintă echivalentul prejudiciului suportat. Despăgubirile se stabilesc în virtutea obligației inițiale, care însă nu a fost executată.

Dreptul la daune-interese presupune în mod obligatoriu, existența condițiilor răspunderii civile contractuale.

Prejudiciul reprezintă rezultatul negativ al încălcării ilicite a unui drept subiectiv sau a altor interese. Pentru a fi susceptibil de reparare, prejudiciul necesită întrunirea unor condiții: să fie cert și să nu fi fost reparat încă. Caracterul cert al prejudiciului presupune că acesta este sigur, atât în privința existenței, cât și în privința posibilității de evaluare. Va fi cert prejudiciul actual, deci prejudiciul deja produs în urma procurării, consumării, comenzii la data când se pretinde repararea lui de către consumator. Prejudiciul constituie urmarea faptei ilicite a debitorului, care constă în neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate. În acest sens, prejudiciul cauzat prin neexecutarea contractului poate fi și nepatrimonial. În afară de acordarea reparării prejudiciilor cu caracter patrimonial apare problema acordării despăgubirii pentru repararea prejudiciilor cu caracter nepatrimonial și anume a prejudiciului moral.

Prejudiciul material este acel prejudiciu care poate fi apreciat în bani¹⁰. Prejudiciul care nu este susceptibil de evaluare bănească este un prejudiciu moral¹¹. În utilizarea curentă a devenit tradițională noțiunea „daună morală”, deși în legislație se utilizează expresia „prejudiciu moral”.

Daunele morale sunt consecințe de natură nepatrimonială, cauzate persoanei prin fapte ilicite culpabile, constând în atingerile aduse personalității sale fizice, psihice și sociale, prin lezarea unui drept sau interes nepatrimonial, a căror reparare urmează regulile răspunderii civile delictuale sau contractuale, după cum fapta ilicită s-a produs

⁹ D.Chirică, *Contracte speciale. Vânzarea și schimbul*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008 p. 457.

¹⁰ De ex. prejudiciul care constă în defectarea unui bun sau prejudiciul suportat de o persoană care și-a pierdut într-o măsură oarecare capacitatea de muncă în urma unui accident, astfel fiindu-i redus salariul pe care îl primea anterior.

¹¹ De ex. suferința de natură afectivă în rezultatul pierderii unei persoane apropiate, afecțiunile de ordin fizic provocate de accidentare. Încălcarea unui drept patrimonial are drept consecință, de obicei, un prejudiciu patrimonial. Dacă a fost distrus un bun ce reprezintă o amintire poate să se constate nu numai un prejudiciu patrimonial, care uneori poate avea o valoare neînsemnată, dar se poate constata și un prejudiciu moral, de ordin pur afectiv.

în afara unui cadru contractual ori, dimpotrivă, în cadrul contractual. Daunele morale suportate de consumator ca urmare a încălcării de către operatorul economic a drepturilor acestuia prevăzute de lege sau contract, urmează a fi recuperate de către vânzător (operatorul economic) numai în caz de culpă (dol sau imprudență).

Mărimea compensației se determină de către instanța de judecată în dependență de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului și de măsura în care această compensație poate aduce satisfacție persoanei vătămate. În raport cu consecințele suportate de persoana vătămată, judecătorul trebuie să aprecieze o anumită sumă globală, care să compenseze prejudiciul suferit de victima faptei ilicite săvârșite de persoana vinovată.

În materia protecției consumatorilor, prin daune morale se înțeleg pierderile cu caracter nepatrimonial care au fost suportate de consumator în urma suferințelor morale și fizice, survenite din cauza acțiunilor ilicite ale subiectului economic sau în urma inactivității lui.

Dovedirea prejudiciului moral este foarte subiectivă și necesită probe concludente, în raport cu mărimea și complexitatea acestui gen de prejudiciu.

În practica judiciară criteriile de evaluare a prejudiciului moral nu sunt unitare. Fie se stabilește obligația persoanelor fizice de a despăgubi dauna morală pentru neîndeplinirea obligațiilor, fie stabilirea prejudiciului moral depinde de valoarea contractului care stă la baza conflictului.

În scopul de a preveni insolvabilitatea debitorului și de a conserva gajul general asupra patrimoniului acestuia, creditorul poate lua măsuri asupra patrimoniului debitorului prin raportare la drepturile creditorilor chirografari asupra patrimoniului debitorului. Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului sunt:

Măsurile conservatorii /măsurile asigurătorii. Potrivit art. 1558 C. civ. „creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalități de publicitate și informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii”.

Măsurile asigurătorii sunt mijloace procesuale al căror scop este indisponibilizarea și conservarea bunurilor urmăribile ale debitorului sau ale bunurilor care formează obiectul procesului, pentru a se evita degradarea sau dispariția lor (în cazul acțiunilor reale) ori, după caz, diminuarea activului patrimonial al debitorului (în cazul acțiunilor personale)¹². Poprirea asigurătorie se poate înființa asupra sumelor de bani, titlurilor de valoare sau asupra altor bunuri mobile incorporale urmăribile datorate debitorului de o terță persoană sau pe care acesta i le va datora în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente (art. 970 C. pr. civ.)¹³.

Măsurile conservatorii se întemeiază uneori pe gajul general; în unele cazuri sunt expres arătate de lege (sechestrul), alteori sunt aplicații ale regulilor speciale din alte materii (publicitatea imobiliară). Numitorul lor comun este scopul juridic în care sunt folosite: conservarea creanței sau/și a bunurilor debitorului.

¹² G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 360.

¹³ V.M. Ciobanu, Tr. C. Briciu, Cl. C. Dinu, *Drept procesual civil*, Ed. Național, București, 2013, p. 261.

– Acțiunea oblică este mijlocul juridic prin care creditorul exercită drepturile și acțiunile debitorului, atunci când acesta refuză sau neglijează să le exercite în prejudiciul creditorului. Acțiunea oblică (cunoscută și sub numele de acțiune indirectă sau subrogatorie) se exercită de către creditor în locul debitorului său. Sub aspectul naturii juridice, legiuitorul o califică în mod expres (art. 1560 C. civ.) ca fiind o măsură de conservare a gajului general al creditorilor. Întrucât promovarea acțiunii oblice nu conduce la realizarea creanței creditorului, acțiunea oblică nu poate fi considerată ca o măsură de executare¹⁴.

– Acțiunea revocatorie (pauliană) este un instrument juridic prevăzut de art. 1562 C. civ. pentru protecția intereselor creditorilor împotriva fraudei debitorului. Prin acțiunea revocatorie creditorul poate ataca și a obține repararea prejudiciului cauzat, urmare a încălcării dreptului său de creanță, prin intermediul actului fraudulos încheiat de către debitorul său cu terțul dobânditor, în complicitate, ori doar în vederea îmbogățirii acestuia din urmă¹⁵.

Răspunderea contravențională. Constatarea comiterii contravențiilor de către agenții economici atrage răspunderea contravențională. De regulă, agentul constator este și cel care aplică sancțiunea contravențională. Uneori însă, legea sau actele administrative care definesc faptele contravenționale prevăd competența de contactare pentru anumite organe și cea de sancționare pentru altele, care primesc procesele-verbale de constatare a contravențiilor.

Legislația în materie oferă dreptul constatorului de a sesiza organele judiciare sau alte organe de stat abilitate la depistarea încălcărilor drepturilor.

Concomitent cu răspunderea materială a operatorului economic care a încălcat dreptul consumatorului, organele de stat împuternicite pot aplica sancțiuni administrative față de vânzătorul sau executantul vinovat de încălcarea drepturilor consumatorului. Aceste organe care efectuează controlul securității produselor dau indicații subiecților economici pentru înlăturarea încălcărilor cerințelor securității produselor, scoaterea din producție retragerea din comerț a produselor, încetarea realizării.

În caz de eschivare de la executarea indicațiilor sau executarea tardivă a indicațiilor aceleași organe pot aplica amenda. De asemenea, se sancționează subiecții economici care refuză încetarea încălcării drepturilor consumatorilor. Așadar, la încălcarea drepturilor consumatorilor pot fi aplicate forme de răspundere mai drastice, inclusiv interzicerea practicării activității de antreprenariat.

În conformitate cu legislația în domeniu, organele investite cu funcții de control și supraveghere au dreptul de a înainta acțiuni judiciare referitoare la încălcarea drepturilor consumatorilor.

Organizațiile consumatorilor au dreptul să sesizeze autoritățile statului în vederea tragerii la răspundere a persoanelor care s-au făcut vinovate de comercializarea produselor necorespunzătoare. Autoritățile pot acționa atât din inițiativa proprie cât și în urma examinării plângerilor consumatorului.

¹⁴ L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *op. cit.*, p. 761 și urm.

¹⁵ B. Ionescu, *Acțiunea pauliană*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 25.

Organele administrației publice locale care sunt învestite cu efectuarea controlului activității rețelelor de comerț ambulant sunt obligate de a transmite materialele privind încălcările depistate în urma controalelor asupra activității rețelei de comerț ambulant instanțelor respective pentru contravenții administrative sau organelor administrației publice locale.

Organismele autorității pentru protecția drepturilor consumatorilor au dreptul să întocmească procese-verbale de contravenție referitoare la faptele circumscrise competenței proprii, să suspende activitatea operatorilor economici ce au încălcat dispozițiile legale până la remedierea neajunsurilor depistate.

Răspunderea contravențională pentru încălcarea de către operatorii economici a reglementărilor legale se sancționează cu aplicarea unor amenzi și vizează activități, precum:

- a. înșelarea cumpărătorului la măsurare, cântărire sau plata prețului;
- b. vânzarea mărfurilor fără indicarea termenului de valabilitate sau cu termenul de valabilitate expirat;
- c. nerespectarea regulilor de folosire a aparatelor pentru măsurare și cântărire;
- d. încălcarea regimului de lucru al societăților comerciale;
- e. lipsa prețurilor de expoziție, etichetelor sau a meniurilor la mărfurile destinate vânzării sau întocmirea lor cu încălcarea regulilor stabilite.
- f. vânzarea mărfurilor cu încălcarea regulilor și a normelor sanitaro-igienice și sanitaro-antiepidemice, de asemenea comercializarea produselor supuse certificării, fără certificat sau marca de conformitate.
- g. comercializarea produselor nemarcate, precum și a produselor marcate necorespunzător.
- h. colectarea și/sau comercializarea producției agricole cu depășirea nivelului maxim admis de pesticide, nitrați și alte substanțe periculoase pentru viața și sănătatea consumatorilor, de asemenea fabricarea și/sau comercializarea produselor ce conțin substanțe periculoase pentru viața, sănătatea consumatorilor, precum și prestarea serviciilor periculoase pentru viața și sănătatea consumatorilor.
- i. încălcarea regulilor sanitaro-igienice și sanitaro-antiepidemice, stabilite în transportul feroviar, aerian, fluvial și auto.
- j. informarea neautentică ori dezinformarea consumatorilor, prezentarea prin publicitate a altor valori ale parametrilor ce caracterizează produsele sau serviciile, altele decât cele efectiv realizate, trecerea sub tăcere a proprietăților, regulilor de utilizare, caracteristicilor calitative a produselor se pedepsesc cu avertisment sau amendă.

Potrivit legislației în vigoare, producătorul și persoanele, care se ocupă cu desfacerea mărfurilor, sunt obligate să prezinte informații depline și veridice despre caracteristicile mărfurilor și serviciilor, cât și despre regulile de folosire a acestora.

Răspunderea penală. Potrivit legislației în vigoare, persoanele juridice au capacitate proprie de a acționa, într-o măsură suficientă pentru realizarea laturii obiective a unei infracțiuni.

A consacra răspunderea penală a unei persoane juridice înseamnă, în realitate, a angaja răspunderea penală a entității colective, precum și a tuturor indivizilor care o compun.

Acțiunea penală va fi îndreptată împotriva autorilor și complicilor prezumați ai infracțiunii, a căror vinovăție a determinat comiterea infracțiunii. Răspunderea penală a persoanei juridice nu intră în conflict cu caracterul personal al răspunderii penale.

Sancțiunea principală care se aplică persoanei juridice se consideră a fi amenda tocmai datorită faptului că aceasta se leagă de scopul principal al companiei, acela de a obține un profit, amenda urmând a fi corect individualizată, în sensul că trebuie să aibă un quantum suficient de ridicat pentru a realiza scopurile de prevenție specială și generală.

Consacrarea răspunderii penale a operatorilor economici își găsește legitimitatea în necesități de ordin practic, impuse de realitățile vieții economico-sociale contemporane.

Activitatea operatorilor economici implică un anumit risc pe care îl impun dezvoltarea tehnologică și implementarea noilor tehnologii în procesul de producție, risc legat în principal de procesul de producție, rezultatele activității industriale, precum și deșeurile industriale.

Într-o economie de piață, orice persoană juridică care desfășoară activități cu scop lucrativ încearcă să obțină un profit cât mai mare într-un termen cât mai scurt, aceasta presupunând la rândul ei încercarea reducerii timpului necesar pentru realizarea scopului prin eludarea legii privind evaziunea fiscală, fraudele comerciale etc.

De cele mai multe ori organizațiile criminale adoptă forme și structuri specifice industriei și comerțului, organizându-se ca persoane juridice și încercând astfel ca, în spatele unei aparențe de legalitate, să își desfășoare în siguranță și la o scară cât mai largă activitățile ilicite (trafic de bunuri și de persoane, spălare de bani etc.).

Obiectul infracțiunii îl constituie relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea sănătății publice.

Principalele condițiile ale răspunderii penale a operatorilor economici sunt:

a. Operatorii economici, cu excepția statului și a autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

b. Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat.

c. Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

Operatorul economic poartă întreaga răspundere penală pentru producerea (falsificarea), transportarea, păstrarea sau comercializarea produselor (mărfurilor) periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor, dacă au fost provocate îmbolnăviri grave sau decesul unor persoane.

Bibliografie

1. Boroș, G., Stancu, M., *Drept procesul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2015.
2. Chirică D., *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Vânzarea și schimbul*, Vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
3. Chirică, D., *Contracte speciale. Vânzarea și schimbul*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2008

4. Ciobanu, V.M., Briciu, Tr. C., Dinu Cl. C., *Drept procesual civil*, Ed. Național, București, 2013
5. Ionescu B., *Acțiunea pauliană*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
6. Pop L., Popa I. Fl., Vidu St. I., *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
7. Popa I.-F., *Obligația de securitate - mijloc de protecție a consumatorului*, Revista „Dreptul” nr. 3/2003.
8. Ungureanu C.T. *Drept internațional privat. Protecția consumatorilor și răspunderea pentru produse nocive*, Ed. All Beck, București, 1999